

KS. PROF. DR HAB. RYSZARD SZTYCHMILER – kierownik Katedry Prawa Kanonicznego i Wyznaniowego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
ul. K. Obiży 1, 10-725 Olsztyn, Polska
e-mail: sztyry@uwm.edu.pl

Spór o klauzulę sumienia w Polsce

Streszczenie

Klauzula sumienia umożliwia rozstrzygnięcie konfliktu pomiędzy normami sumienia wynikającymi z nakazów prawa naturalnego oraz przyrodzonej godności osoby ludzkiej a nakazami wynikającymi z norm prawa pozytywnego, zdecydowanie na korzyść nakazów etycznych. W Europie i świecie występują dwie tendencje: jedna zmierza do jak największego rozszerzenia swobody zabijania ludzi uznanych za niepotrzebnych (w tym płodów ludzkich), a druga opcja formułuje coraz dokładniejsze sformułowania dające możliwość realnego korzystania z klauzuli sumienia. W tej sytuacji ogłoszono apel Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 2010 r., skierowany szczególnie do państw europejskich, o stworzenie warunków prawnych do szerszego korzystania z klauzuli sumienia.

Uprawnienie do działania w zgodzie z własnym sumieniem jest formalnie w normach prawa polskiego zagwarantowane pracownikom związanym z ochroną życia i zdrowia poprzez możliwość powołania się na instytucję umożliwiającą im odmowę wykonania określonej czynności, która może być sprzeczna z ich rozumieniem troski o życie i zdrowie, sprzeczna z nakazami ich sumienia, które jest dla nich wiążące. Normy zawierające to uprawnienie zawarte są tak w Konstytucji, jak i w innych ustawach RP, a także w kodeksach etycznych środowisk medycznych. W wyniku nacisku środowisk lewicowych i liberalnych niektóre sformułowania w prawie i kodeksach etycznych z ostatnich lat tak ograniczyły możliwość korzystania z klauzuli sumienia, że przepisy te są wadliwe, a według wielu także niekonstytucyjne. Ich zmiany słusznie domagają się środowiska parlamentarne i medyczne.

Dyskusja na temat klauzuli sumienia winna być rzetelnie kontynuowana i uwieńczona przyjęciem w parlamencie RP odpowiednich norm prawnych realnie chroniących sumienie lekarzy, pomocniczego personelu medycznego, farmaceutów, a także sędziów i innych pracowników ochrony zdrowia i życia ludzkiego.

Słowa kluczowe: aborcja, *in vitro*, wolność sumienia, prawa człowieka, lekarze

Rev. RYSZARD SZTYCHMILER, J.C.D, Professor – Head of Department of Canon Law and Confessional Law, Faculty of Law and Administration at University of Warmia and Mazury in Olsztyn
ul. K. Obiży 1, 10-725 Olsztyn, Poland
e-mail: sztyry@uwm.edu.pl

Controversy about the Conscience Clause in Poland

Summary

The conscience clause enables settlement of the conflict between norms of conscience arising from precepts of the natural law and inherent dignity of the human being, and the demands arising from the norms of positive law, definitely in favor of moral precepts. In Europe and in the whole world, there are two tendencies: one seeks to maximize the extension of the freedom of killing people deemed unnecessary (including the human fetus), and the second option formulates more accurate provisions, which giving the possibility a real exercise of conscience clause. In this situation, announced an appeal of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe from 2010, directed especially to European countries, for the creation of the legal conditions to a wider use of conscientious clause.

The authorization to act in accordance with own conscience is formally guaranteed in norms of Polish law, to the employees associated with the protection of life and health. Ability to rely on this

institution allow them to refusal the perform the specified activity that may be contrary to their understanding of the care of life and health or contrary to the injunction of their conscience, which is binding on them. Norms containing this right are included both in the Constitution, as well as other acts Republic of Poland, as well as the ethical codes of the medical community. As a result of the pressure of leftist and liberal circles, some provisions in the law and ethical codes from recent years have limited ability to use the conscience clause, that these rules are flawed, and by many, also unconstitutional.

Discussion about conscience clause should be continued and completed by adoption of the Republic of Poland Parliament a relevant legal standards, that will real protect the conscience of doctors, auxiliary medical personnel, pharmacists, as well as judges and or other health professionals.

Key words: abortion, *in vitro*, religious freedom, human rights, doctors

Translated by Paweł Zajac